

Από τον Σταυρό στον Κενό Τάφο

/ Γνώμες

**Άγαπητοὶ Κατηχούμενοι καὶ Νεοφώτιστοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,
Στεκόμαστε μαζί στὸ κατώφλι ἑνὸς μυστηρίου ποὺ εἶναι
συγχρόνως λυπηρὸ καὶ θριαμβευτικὸ, κεκρυμμένο στὶς παλαιές
ἐποχές, ἀλλὰ φανερό στὴν πληρότητά του αὐτὲς τὶς τελευταῖες
ἡμέρες.**

- Του Μητροπολίτη Σουηδίας Κλεόπα

Εἶναι τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας μας· ἡ μετάβασις ἀπὸ τὴν θυσίαν εἰς τὴν Ἀνάστασιν, ἀπὸ τὸν Σταυρὸν εἰς τὸν Κενὸν Τάφον, ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν.

Αὐτὸ τὸ ταξίδιον δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ ἱστορία τοῦ Χριστοῦ· εἶναι τὸ ἴδιον τὸ σχῆμα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν τῶρα εἰσάγεσθε.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη δὲν εἶναι ἓνα κλειστὸ βιβλίον ποῦ βρίσκεται πίσω μας, ἀλλὰ μιὰ ζῶσα προφητεία ποῦ ἐκπληρώνεται ἐν Χριστῷ. Ὅταν τὴν διαβάζουμε εἰς τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, ἀρχίζουμε νὰ βλέπουμε ὅτι τὰ πάντα ὡδηγοῦσαν εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν· τὸ Ἄρνιον ποῦ ἔμελλε νὰ σφαγεῖ, ὁ Δοῦλος ποῦ ἔμελλε νὰ πάσχει, ὁ Βασιλεὺς ποῦ ἔμελλε νὰ βασιλεύσει διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ ὁ Θεὸς ποῦ θὰ κατέβαινε εἰς τὸν θάνατον, γὰρ νὰ τὸν συντρίψει ἐκ τῶν ἔσων.

Ἄς ἀρχίσουμε ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ὁ ἴδιος ὁ Θεός· μετὰ τὴν θυσίαν. Ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Γενέσεως συναντοῦμε τὴν πρώτην σκηνὴν αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου. Ὁ Ἄβελ προσφέρει μιὰ θυσίαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ, προεικονίζοντας τὸν Δίκαιον, τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα θὰ κραύγαζε δυνατώτερα ἀπὸ τοῦ Ἄβελ.

Ἀργότερα, ὁ Ἄβραὰμ καλεῖται νὰ προσφέρει τὸν Ἰσαάκ, τὸν ἀγαπημένον τοῦ υἱοῦ, εἰς τὸ ὄρος Μοριά. Τὸ μαχαίρι ὑψώνεται, τὰ ξύλα ἔχουν τοποθετηθεῖ, καὶ ὅμως τὴν τελευταίαν στιγμὴν ὁ Θεὸς παρέχει ἓνα κριάρι εἰς τὴν θέσιν τοῦ παιδιοῦ.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶδαν καθαρὰ εἰς αὐτὸ τὸ γεγονός, ὅχι μόνον μιὰ δοκιμασίαν πίστεως, ἀλλὰ καὶ μιὰ προφητικὴν εἰκόνα· τὸν ἀγαπημένον υἱόν, ποῦ ἀνεβαίνει ἐκουσίως εἰς τὸ ὄρος τῆς θυσίας, κρατώντας τὸ ξύλον/τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους Του, ἀλλὰ, εἰς ἀντίθεσιν μετὰ τὸν Ἰσαάκ, δὲν φείδεται τὴν τελευταίαν στιγμὴν, διότι εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ Θεὸς δὲν λυπᾶται τὸν υἱόν Του, ἀλλὰ Τὸν προσφέρει γὰρ τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου.

Τὸ θυσιαστικὸν σύστημα τοῦ Ἰσραὴλ δὲν ἦταν ποτὲ αὐτοσκοπός. Ἦταν μιὰ παιδαγωγία, μιὰ προετοιμασία, μιὰ γλῶσσα μέσω τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐδίδασκε τὸν λαόν Του, νὰ ἀναγνωρίζῃ τὸ κόστος τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς συμφιλίσεως.

Τὸ πασχάλιον ἄρνι, τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα ἐσήμαινε τοὺς παραστάτας τῶν θυρῶν τοῦ Ἰσραὴλ, γίνεται μιὰ ἀπὸ τὴν σαφέστερας προεικονίσεις τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως οἱ Ἰσραηλιῖται ἐλυτρώθησαν ἀπὸ τὸν θάνατον διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἄρνιου, ἔτσι καὶ ἡμεῖς λυτρωθήμεθα ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ θανάτου, διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Όπως εκείνοι πέρασαν μέσα από την Έρυθρά Θάλασσα προς την ελευθερία, έτσι και εμείς περνούμε μέσα από το ύδωρ του βαπτίσματος προς μία νέα ζωή.

Ο Προφήτης Ησαΐας μιλά με καταπληκτική σαφήνεια για τον Πάσχοντα Δούλο: «Ήτο καταφρονημένος και απορριμμένος από τους ανθρώπους, άνθρωπος θλίψεων και γνώριμος του πόνου... Έτραυματίσθη διὰ τὰς παραβάσεις ἡμῶν, ἐταλαιπωρήθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν... και διὰ τῶν πληγῶν αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν».

Ἐδῶ και αἰῶνες πρὸ τῆς Ἐνανθρωπήσεως, διαβάζουμε για τό ὄραμα Ἐνὸς πού πάσχει, ὄχι για τὶς δικές Του ἀμαρτίες, ἀλλὰ για τὶς ἀμαρτίες τῶν ἄλλων.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀνέγνωσαν αὐτὸ ὡς ἀπλή ποίηση ἢ μεταφορά· ἀναγνώρισαν σὲ αὐτὰ τὰ λόγια τὸ ἴδιο τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ· τὸν Ἄμνό τοῦ Θεοῦ, πού αἶρει τὴν ἀμαρτία τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τὶς πρώτες σελίδες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὁ Θεὸς προετοιμάζει τὸν λαό Του, νὰ κατανοήσει αὐτὸ τὸ μυστήριον. Ἡ θυσία τοῦ Ἄβελ, ἡ προσφορὰ τοῦ Ἰσαάκ, τὸ πασχάλιον ἀρνί και τὸ προφητικὸ ὄραμα τοῦ Πάσχοντος Δούλου στὸν Ἡσαΐα, ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι μεμονωμένες στιγμές, ἀλλὰ σημεῖα πού συγκλίνουν.

Όπως διακηρύσσει ὁ προφήτης Ἡσαΐας: «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη... και διὰ τῶν πληγῶν Αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν». Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἐρμήνευσε αὐτὰ τὰ λόγια ὡς ἄμεση ἀποκάλυψη τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ.

Και οἱ Ψαλμοὶ, ἐπίσης, εἶναι γεμάτοι ἀπὸ προφητικούς λόγους. Ὁ Ψαλμὸς 22 ἀναφέρει: «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;», λόγια πού ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς εἶπε πάνω στὸν Σταυρό. Ὁ ἴδιος ψαλμὸς περιγράφει χέρια και πόδια τρυπημένα, ἱμάτια διαιρεμένα και ἓνα πάθος πού φαίνεται ἀβάσταχτο, ἀλλὰ τελειώνει μὲ αἶνον και δικαίωση.

Ὁ Ψαλμὸς 16 διακηρύσσει: «Δὲν θὰ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχή μου στὸν Ἄδη, οὔτε θὰ ἐπιτρέψεις στὸν Ὅσιό Σου νὰ δεῖ διαφθορά». Ἐδῶ ἤδη βρίσκεται ὁ σπόρος τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ἐπαγγελία ὅτι ὁ θάνατος δὲν θὰ ἔχει τὸν τελευταῖο λόγο.

Ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος ὁ Μάρτυς, ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἔγραψε ὅτι «τὰ μυστήρια τοῦ Σταυροῦ προεικονίζονταν σὲ ὅλες τὶς δίκαιες θυσίες», διδάσκοντάς μας ὅτι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη δὲν εἶναι ἀπλῶς ἱστορία ἀλλὰ προφητεία πού ἐκπληρώνεται ἐν Χριστῷ.

Όταν φθάνουμε στὸ Πάθος, βλέπουμε τὴν κορύφωση τῆς θείας οἰκονομίας. Ὁ Χριστὸς προδίδεται, καταδικάζεται, σταυρώνεται και θάπτεται. Ὅμως, ὅπως διακηρύσσει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ὁμιλίες του: «Τὸν

ὀνομάζω Βασιλέα, διότι Τὸν βλέπω σταυρωμένο», διότι ὁ Σταυρὸς δὲν εἶναι ἥττα, ἀλλὰ ἐνθρόνιση· ὄχι ταπείνωση, ἀλλὰ δόξα κρυμμένη ἀπὸ τὰ κοσμικὰ μάτια.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει: «Χθὲς ἐσταυρώθηκα μαζί Του· σήμερα δοξάζομαι μαζί Του. Χθὲς πέθανα μαζί Του· σήμερα ζωοποιούμαι μαζί Του».

Ἐδῶ βλέπουμε ὅτι τὸ Πάθος δὲν εἶναι κάτι ἐξωτερικὸ πρὸς ἐμᾶς· εἶναι κάτι στὸ ὁποῖο εἰσερχόμαστε. Ὁ Σταυρὸς δὲν εἶναι τὸ τέλος. Ἄν ἦταν, ἡ πίστις μας θὰ παρέμενε ἀτελής. Ἡ πληρότητα τῆς ἀποκαλύψεως ἔρχεται μέσα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση.

Ὅταν εἰσερχόμαστε στὴν Μεγάλὴ Ἑβδομάδα, δὲν ἀναπολοῦμε ἀπλῶς παρελθόντα γεγονότα· εἰσερχόμαστε μέσα σὲ αὐτὰ μυστικὰ. Ὁ Νυμφίος ἔρχεται μέσα στὸ μέσον τῆς νυκτός. Προδίδεται ἀπὸ φίλο, ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τοὺς μαθητὲς Του, κρίνεται ἀδίκως, ἐμπαίζεται, μαστιγώνεται καὶ καταδικάζεται.

Βαστάζει τὸν Σταυρὸ Του πρὸς τὸν Γολγοθᾶ, τὸν τόπο τοῦ κρανίου, ὅπου σταυρώνεται ἀνάμεσα σὲ δύο ληστὲς. Ἐκεῖνος διὰ τοῦ ὁποίου ἔγιναν τὰ πάντα, κρέμεται πάνω στὸ ξύλο τῆς ἰδίας Του δημιουργίας.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μιλοῦν γιὰ αὐτὸ, μὲ δέος καὶ τρόμο. Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ Ἀθάνατος νὰ πεθαίνει; Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ Ζωὴ τοῦ κόσμου νὰ τίθεται μέσα σὲ τάφο;

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει ὅτι ὅ,τι δὲν προσλαμβάνεται, δὲν θεραπεύεται· ἐπομένως ὁ Χριστὸς προσλαμβάνει τὴν ἀνθρώπινη φύση—ἀκόμη καὶ μέχρι τὸ σημεῖο τοῦ θανάτου—για νὰ τὴν θεραπεύσει ἐκ τῶν ἔσω.

Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος διδάσκει ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἄνθρωπος θεός—ὄχι κατὰ φύσιν, ἀλλὰ κατὰ χάριν, διὰ τῆς μετοχῆς στὴν θεία ζωὴ.

Πάνω στὸν Σταυρὸ, ὁ Χριστὸς προσφέρει τὸν ἑαυτὸ Του ὡς τελεία θυσία, ὄχι ἐπιβεβλημένη ἐπάνω Του, ἀλλὰ ἐλευθέρως προσφερόμενη. Αὐτὸ εἶναι καίριο νὰ τὸ κατανοήσουμε. Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ αὐτοπροσφορὰ τῆς θείας ἀγάπης. Εἶναι ἡ κορύφωση μιᾶς ζωῆς ποὺ ἔζησε μέσα σὲ πλήρη ὑπακοὴ καὶ κοινωνία μὲ τὸν Πατέρα, μιᾶς ζωῆς ποὺ προσεφέρθη «γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ κόσμου».

Ὁ Σταυρὸς ἀποκαλύπτει τὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης ἀμαρτίας καὶ τὸ ἀκόμη μεγαλύτερο βάθος τοῦ θείου ἐλέους. Ἐκεῖ βλέπουμε τί κάνει ἡ ἀμαρτία. Σκοτώνει, ἀπορρίπτει, σταυρώνει τὸν ἀθῶο. Ἀλλὰ βλέπουμε καὶ τί κάνει ὁ Θεός. Συγχωρεῖ, ὑπομένει, μεταμορφώνει τὸ πάθος σὲ σωτηρία.

Ἀκόμη καὶ μέσα στὴν ἀγωνία Του, ὁ Χριστὸς μεσιτεύει γι' αὐτοὺς ποὺ Τὸν σταυρώνουν, ὅταν λέγει: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι».

Καὶ ὅμως, ἡ ἱστορία δὲν τελειώνει στὸν Γολγοθᾶ. Ἄν τελείωνε ἐκεῖ, ὁ Σταυρὸς θὰ παρέμενε μιὰ τραγωδία, μιὰ εὐγενῆς, ἀλλὰ τελικὰ ἠττημένη πράξη. Ἡ Ἐκκλησία διακηρύσσει κάτι πολὺ πιὸ ριζικό, ὅτι διὰ τοῦ θανάτου Του, ὁ Χριστὸς καταπατεῖ τὸν ἴδιο τὸν θάνατο. Αὐτὸ εἶναι τὸ παράδοξο στὴν καρδιά τῆς πίστεώς μας· ὅτι ὁ θάνατος γίνεται τὸ μέσο διὰ τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος καταστρέφεται.

Μετὰ τὴν τελευταία Του πνοή, ὁ Χριστὸς κατέρχεται στὸν Ἄδη, ὄχι ὡς θύμα, ἀλλὰ ὡς νικητής. Ἡ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση δὲν ἀπεικονίζει τὴν στιγμή ποὺ ὁ Χριστὸς ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν τάφο, ἀλλὰ τὴν κάθοδό Του στὰ βάθη, τὴν συντριβὴ τῶν πυλῶν τοῦ Ἄδου καὶ τὴν ἀνάσυρση τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας ἀπὸ τοὺς τάφους των.

Αὐτὴ δὲν εἶναι μία ἰδιωτικὴ νίκη· ἔχει κοσμικὴ ἐμβέλεια. Ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα, ποὺ ἐκπροσωπεῖται διὰ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας, ἀνασύρεται πρὸς τὴν ζωὴ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ἀνάσταση δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ ἐπαναφορὰ ἐνδὸς νεκροῦ σώματος στὴν ζωὴ. Εἶναι ἡ μεταμόρφωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἡ ἀρχὴ μιᾶς νέας κτίσεως. Ὁ Χριστὸς ἀνασταίνεται, ὄχι γιὰ νὰ ἐπιστρέψει στὴν προηγούμενη ζωὴ Του, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐγκαινιάσει ἕναν νέο τρόπο ὑπάρξεως· ἕναν τρόπο, ποὺ δὲν ὑπόκειται πλέον στὸν θάνατο, στὴν φθορὰ, ἢ στὴν παρακμὴ. Τὸ ἀναστημένο Σῶμά Του εἶναι πραγματικό, ψηλαφητό, καὶ ὅμως δεδοξασμένο. Τρώγει μαζί μὲ τοὺς μαθητὲς Του, καὶ ὅμως περνᾷ μέσα ἀπὸ κλειστὲς θύρες. Εἶναι συγχρόνως ὁ ἴδιος καὶ μεταμορφωμένος.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, στὴν Πασχάλια Ὁμιλία του, διακηρύσσει μὲ παρρησία: «Χριστὸς ἀνέστη, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος!» Αὐτὸ δὲν εἶναι ποιητικὴ ὑπερβολή, ἀλλὰ θεολογικὴ διακήρυξη.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἐγγύηση τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως. Εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, ἡ βεβαίωση ὅτι ὁ θάνατος ἔχει νικηθεῖ μία γιὰ πάντα.

Γιὰ σᾶς, ποὺ εἴστε Κατηχούμενοι καὶ Νεοφώτιστοι, αὐτὸ δὲν εἶναι μία ἀφηρημένη διδασκαλία· εἶναι ἡ νέα σας πραγματικότητα. Στὸ βάπτισμα, ἔχετε ἔνωθεῖ μὲ τὸν Χριστὸ, στὸν θάνατό Του καὶ στὴν Ἀνάστασή Του. Ὅπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν... οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν».

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν θυσία στὴν Ἀνάσταση δὲν εἶναι μόνον κάτι ποὺ ὁ Χριστὸς ἐπιτέλεσε γιὰ σᾶς· εἶναι κάτι ποὺ τώρα ἐπιτελεῖ μέσα σας. Ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, μὲ τὰ πάθη καὶ τὶς ἀμαρτίες του, συσταυρώνεται μὲ τὸν Χριστό. Ὁ νέος ἄνθρωπος, ἀνακαινισμένος κατ' εἰκόνα Θεοῦ, συνανίσταται μαζί Του.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς δια βίου πορείας μεταμορφώσεως, αὐτὸ ποὺ οἱ Ἅγιοι Πατέρες ὀνομάζουν θέωση.

Ἄλλὰ ἂς εἴμαστε σαφεῖς. Ὁ δρόμος τῆς χριστιανικῆς ζωῆς δὲν εἶναι παράκαμψη τοῦ Σταυροῦ. Εἶναι συμμετοχὴ σ' αὐτόν. «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν», λέγει ὁ Χριστός, «ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.»

Ὁ Σταυρὸς στὴν ζωὴ μας μπορεῖ νὰ λάβει πολλές μορφές· πόνος, ἀγώνα, θυσία, τὸ καθημερινὸ νέκρωμα τοῦ ἰδίου μας ἐγὼ καὶ θελήματος. Ὅμως, ὅταν αὐτὰ ἐνώνονται μὲ τὸν Χριστό, δὲν εἶναι πλέον ἀνόητα βάρη· γίνονται τὰ ἴδια τὰ μέσα τοῦ ἁγιασμοῦ μας.

Πρέπει νὰ θεωρήσουμε προσεκτικὰ ὅλες τὶς ἐμφανίσεις τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ, διότι δὲν εἶναι τυχαῖα γεγονότα. Καθεμία ἀπὸ αὐτὲς ἀποκαλύπτει μιὰ διάσταση τῆς Ἀναστάσεως.

Τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος, ὄρθρου βαθέος, οἱ μυροφόρες γυναῖκες ἔρχονται στὸν τάφο. Τὸν βρίσκουν κενό. Ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται πρῶτα στὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνὴ (Ἰω. 20:11-18). Δὲν Τὸν ἀναγνωρίζει ἀμέσως, ἀλλὰ ὅταν τὴν φωνάζει μὲ τὸ ὄνομά της «Μαρία», ἀνοίγονται τὰ μάτια της. Αὐτὴ ἡ στιγμή ἀποκαλύπτει μιὰ βαθιὰ ἀλήθεια· ὁ Ἀναστὰς Χριστὸς γνωρίζεται προσωπικὰ. Ὅπως ἀργότερα παρατήρησε ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «Τὸν ἔβλεπε ὡς ἄνθρωπον, καὶ Τὸν εὔρε ὡς Θεόν».

Λίγο ἀργότερα, ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται σὲς ἄλλες γυναῖκες (Ματθ. 28:9-10), χαιρετώντας τες μὲ τὴν λέξη «Χαίρετε!», τὴν πρώτη λέξη τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ φόβος ἀντικαθίσταται ἀπὸ χαρὰ. Ἡ Ἀνάσταση μεταμορφώνει τὸ ἴδιο τὸ ἀνθρώπινο αἶσθημα.

Κατόπιν ἐμφανίζεται στὸν Σίμωνα Πέτρο (Λουκ. 24:34), ἂν καὶ τὸ Εὐαγγέλιο δίδει λίγες λεπτομέρειες. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες βλέπουν σ' αὐτὸ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ Πέτρου μετὰ τὴν ἄρνησή του. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος σημειώνει ὅτι ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται πρῶτα σ' ἐκεῖνον ποὺ τὸν ἐπρόδωσε, «για νὰ μὴν ἀπελπισθεῖ».

Στὸν δρόμο πρὸς Ἐμμαούς (Λουκ. 24:13-35), ὁ Χριστὸς βαδίζει μαζί με δύο μαθητές, τὸν Λουκᾶ καὶ τὸν Κλεόπα, ποὺ δὲν Τὸν ἀναγνωρίζουν. Τούς ἐρμηνεύει τὶς Γραφές, δείχνοντας πῶς ὁ Μωυσῆς καὶ οἱ Προφῆτες μίλησαν γιὰ τὸ Πάθος καὶ τὴν δόξα Του. Μόνον στὴν κλάση τοῦ ἄρτου ἀνοίγονται τὰ μάτια τους.

Ὁ Ἅγιος Θεοφύλακτος σχολιάζει ὅτι «ὁ Χριστὸς ἀναγνωρίζεται μέσα στὴν Θεία Εὐχαριστία», ἀποκαλύπτοντας ὅτι ἡ Γραφή καὶ τὰ Ἱερά Μυστήρια μαζί φανερώνουν τὸν Ἀναστάντα Κύριο.

Τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ, ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται στοὺς ἀποστόλους στὸ ὑπερῶν (Ἰω. 20:19-23), περνώντας μέσα ἀπὸ κλειστές θύρες. Λέγει, «Εἰρήνη ὑμῖν», καὶ ἐμφυσᾷ σ' αὐτοὺς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἐδῶ ἡ Ἀνάσταση φανερώνεται ὡς ἡ ἀρχὴ τῆς νέας κτίσεως, ἀντηχώντας τὴν πνοὴ τῆς ζωῆς στὴν Γένεση.

Μία ἐβδομάδα ἀργότερα, ἐμφανίζεται ξανά, αὐτὴ τὴν φορὰ στὸν Θωμᾶ (Ἰω. 20:24-29). Ὁ Θωμᾶς ἀγγίζει τὶς πληγές Του καὶ ὁμολογεῖ: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!»

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἀναφέρει ὅτι ὁ Χριστὸς διατηρεῖ τὶς πληγές Του «ὡς τρόπαια νίκης», ὄχι ὡς σημεῖα ἥττας. Ἡ Ἀνάσταση δὲν ἐξαλείφει τὸν Σταυρό. Τὸν μεταμορφώνει.

Στὴν Γαλιλαία, στὴν θάλασσα τῆς Τιβεριάδος (Ἰω. 21), ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται στοὺς μαθητὲς ἐνῶ αὐτοὶ ψαρεύουν. Τούς ἐτοιμάζει γεύμα καὶ ἀποκαθιστᾷ τὸν Πέτρο μετὰ τὴν τριπλὴ ἐρώτηση: «Ἀγαπᾷς με;»

Ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος λέγει ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Πέτρου θεραπεύεται ἀκριβῶς στὸν τόπο τῆς ἀρνήσεώς του, διὰ τῆς συναντήσεώς του μετὰ τὸν Ἀναστάντα Χριστό.

Ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται, ἐπίσης, σὲ ἓνα ὄρος τῆς Γαλιλαίας (Ματθ. 28:16-20), δίδοντας τὴν Μεγάλῃ Ἐντολή: «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη». Ἡ Ἀνάσταση γίνεται ἔτσι ἀποστολή· ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἐπεκτείνεται μέσα στὸν κόσμο.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέγει ὅτι ὁ Χριστὸς ἐμφανίσθηκε σὲ περισσότερους ἀπὸ πεντακοσίους ἀδελφοὺς συγχρόνως (Α΄ Κορ. 15:6), καὶ ἐπίσης στὸν Ἰάκωβο, καὶ τέλος στὸν ἴδιο τὸν Παῦλο. Αὐτὲς οἱ ἐμφανίσεις ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ἡ Ἀνάσταση εἶναι μία ἱστορικὴ καὶ κοινοτικὴ πραγματικότητα.

Τέλος, μετὰ ἀπὸ σαράντα ἡμέρες, ὁ Χριστὸς ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς (Πράξ. 1:1-11), εὐλογώντας τοὺς μαθητὲς Του. Καὶ ὅμως, οὔτε αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀναχώρηση μέσα στὴν ἀπουσία, ἀλλὰ ἕνας νέος τρόπος παρουσίας.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐξηγεῖ τὴν κοσμικὴ σημασία ὅλων αὐτῶν: «Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἦλθε ὁ ἴδιος ἐν προσώπῳ, διότι μόνον Αὐτὸς μπορούσε νὰ ἀναπλάσει τὸν ἄνθρωπο, ποὺ εἶχε πλασθεῖ κατ' Εἰκόνα Του». Καὶ διὰ τῆς Ἀναστάσεως, αὐτὴ ἡ ἀναδημιουργία ἐπιτελεῖται.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς διακηρύσσει στὸν πασχάλιο κανόνα του: «Χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστέ· σήμερον συνεγείρομαι τῇ Ἀναστάσει σου». Αὐτὸ δὲν εἶναι ποιητικὸς συμβολισμὸς· εἶναι μυστηριακὴ πραγματικότητα. Μέσα στὸ βάπτισμα, ἔχουμε πεθάνει καὶ ἀναστηθεῖ μαζί μὲ τὸν Χριστό.

Σύγχρονοι Ὀρθόδοξοι θεολόγοι, ὅπως ὁ π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν, τονίζουν ὅτι ἡ Ἀνάσταση δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀπόδειξη τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἡ ἀποκάλυψη τῆς ζωῆς ὡς κοινωνίας μὲ τὸν Θεό. Γράφει ὅτι «ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ ἀναγγελία τῆς Ἀναστάσεως, ἡ χαρὰ τῆς γνώσεως ὅτι ὁ Χριστὸς ζεῖ».

Τί σημαίνουν ὅλα αὐτὰ γιὰ σᾶς; Σημαίνουν ὅτι ἡ ζωὴ σας ἔχει πλέον μορφοποιηθεῖ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἴδια κίνηση· ἀπὸ τὴν θυσία πρὸς τὴν Ἀνάσταση.

Καλεῖσθε νὰ ἀναγνωρίσετε τὸν Χριστὸ ὅπως ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἀναγνώρισε, μέσα στὴν οἰκειότητα τῆς φωνῆς Του.

Καλεῖσθε νὰ πορευθεῖτε μαζί Του ὅπως οἱ μαθητὲς στὴν πορεία πρὸς Ἐμμαούς, νὰ αἰσθανθεῖτε τὴν καρδιά σας νὰ φλέγεται μέσα σας.

Καλεῖσθε νὰ Τὸν ὁμολογήσετε ὅπως ὁ Θωμᾶς· ὄχι μὲ ἀμφιβολία, ἀλλὰ μὲ πίστη, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὴν συνάντηση.

Καλεῖσθε ἐπίσης νὰ βαστάξετε τὸν σταυρὸ σας.

Ὁ Ἅγιος Ἰσαὰκ ὁ Σύρος διδάσκει: «Χωρὶς πειρασμοὺς, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εἰσέλθει στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν». Ἀμέσως ὅμως προσθέτει ὅτι «αὐτὲς οἱ δοκιμασίαι γίνονται ἐλαφρὲς ὅταν βαστάζονται ἐν Χριστῷ».

Ἡ Ἐκκλησία θέτει στὰ χεῖλη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου αὐτὰ τὰ θριαμβευτικὰ λόγια στὴν Πασχάλια Ὁμιλία του: «Κανεῖς νὰ μὴ φοβᾶται τὸν θάνατο, διότι ὁ θάνατος τοῦ Σωτῆρος μᾶς ἐλευθέρωσε. Ἐκεῖνος ποὺ κρατοῦνταν αἰχμάλωτός του, τὸν ἐξουδετέρωσε. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ οἱ δαίμονες ἔπεσαν. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ οἱ ἄγγελοι χαίρουν. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡ ζωὴ βασιλεύει!»

Εἴμαστε πλέον μέτοχοι. Γι' αὐτὸ ζῆστε ὡς ἄνθρωποι τῆς Ἀναστάσεως. Ἄς μαρτυροῦν οἱ ζωὲς σας ὅτι ὁ θάνατος νικῆθηκε, ὅτι ἡ ἁμαρτία συγχωρήθηκε, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὸν τάφο.

Μὴ φοβᾶστε τὴν θυσία, διότι αὐτὴ ὁδηγεῖ στὴν δόξα. Μὴν ἀπελπίζεστε μέσα στὸν πόνο, διότι μεταμορφώνεται. Μὴν ἀμφιβάλλετε γιὰ τὴν ἐπαγγελία, διότι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τὴν ἐπλήρωσε.

Καλούμεθα ἤδη ἀπὸ τώρα νὰ ζοῦμε ὡς ἄνθρωποι τῆς Ἀναστάσεως, νὰ ἐνσαρκώνουμε τὴν χαρὰ, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπη, μέσα σ' ἕναν κόσμο ποὺ ἀκόμη σημαδεύεται ἀπὸ τὸν θάνατο. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἀρνούμεθα τὴν πραγματικότητα τοῦ πόνου, ἀλλὰ ὅτι τὸν βλέπουμε στὸ φῶς τῆς νίκης τοῦ Χριστοῦ. Σημαίνει ὅτι ἐμπιστευόμεθα, πὼς κανένα σκοτάδι δὲν εἶναι τόσο βαθύ, ποὺ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ φωτισθεῖ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μᾶς στηρίζει σ' αὐτὴν τὴν πορεία. Κάθε Θεία Λειτουργία εἶναι μίᾶ συμμετοχὴ στὴν θυσία καὶ στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Προσφέρουμε ἄρτον καὶ οἶνον, τοὺς καρποὺς τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπινου μόχθου, καὶ αὐτὰ γίνονται γιὰ μᾶς τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ Μυστήριο, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐνώνονται, καὶ ἐμεῖς τρεφόμεθα ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ζωὴ τοῦ Θεοῦ.

Καθὼς συνεχίζετε τὴν πορεία σας μέσα στὴν Ἐκκλησία, νὰ θυμᾶστε ὅτι δὲν εἴστε μόνοι. Σᾶς περιβάλλει ἕνα μέγα νέφος μαρτύρων· οἱ ἅγιοι, οἱ μάρτυρες, οἱ ὁμολογητές, οἱ δίκαιοι κάθε ἐποχῆς, ποὺ ἔχουν βαδίσει αὐτὸν τὸν δρόμο πρὶν ἀπὸ σᾶς. Οἱ ζωὲς τους μαρτυροῦν τὴν ἀλήθεια ὅτι ὁ δρόμος τοῦ Σταυροῦ ὁδηγεῖ πράγματι στὴν δόξα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ κίνηση ἀπὸ τὴν θυσία πρὸς τὴν Ἀνάσταση εἶναι ὁ παλμὸς τῆς πίστεώς μας. Εἶναι ὁ ρυθμὸς τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους, ἡ δομὴ τῶν Γραφῶν, τὸ πρότυπο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Εἶναι τὸ μυστήριο στὸ ὁποῖο ἔχετε μνηθεῖ, τὸ δῶρο ποὺ ἔχετε λάβει, καὶ ἡ κλῆση ποὺ τώρα φέρετε.

Ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη ὡς ἀφηρημένο πνεῦμα, ἀλλὰ ὡς ἄνθρωπος, φέρων πληγές,

ἀλλὰ δεδοξασμένος. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο, δὲν εἶναι ἀναλώσιμα, οὔτε μποροῦν νὰ μειωθοῦν σὲ ὠφελιμότητα ἢ κέρδος. Κάθε θύμα βίας, κάθε παιδὶ ποὺ ἐκμεταλλεύεται, κάθε λησμονημένος φτωχός, ὁ καθένας ἔχει ἄπειρη ἀξία, διότι ὁ Χριστὸς ἔνωσε τὸν ἑαυτὸ Του μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ τὴν ἀνύψωσε στὴν θεία δόξα.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης μιᾶ μὲ θαυμαστὴ σαφήνεια: «Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὄν ἀνεκτίμητης ἀξίας, διότι δημιουργήθηκε κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Ἡ Ἀνάσταση ἐπιβεβαιώνει αὐτὴν τὴν ἀξία αἰωνίως.

Ἡ Ἀνάσταση διακηρύσσει ὅτι ἡ ἀδικία καὶ τὸ κακὸ δὲν εἶναι ἀπόλυτα. Ὅταν βλέπουμε πόλεμο, ἐκμετάλλευση καὶ πόνο, μπορεῖ νὰ πειραζόμεθα νὰ ἀπελπισθοῦμε, νὰ πιστέψουμε ὅτι τὸ σκοτάδι εἶναι ἰσχυρότερο ἀπὸ τὸ φῶς. Ὅμως, ὁ κενὸς τάφος στέκει ὡς ἀντίφαση σ' αὐτὴν τὴν ἀπόγνωση. Μᾶς λέγει ὅτι ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ κακὸ φαίνεται νὰ νικᾷ, ὅπως φάνηκε στὸν Γολγοθᾶ, ἔχει ἤδη νικηθεῖ μέσα στὴν πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς διδάσκει ὅτι ὁ Χριστὸς «ἀνακεφαλαιοῖ τὰ πάντα ἐν ἑαυτῷ», θεραπεύοντας καὶ ἀποκαθιστώντας ὅ,τι ἔχει διασπασθεῖ. Καὶ αὐτὸ περιλαμβάνει, ὄχι μόνον τὶς ἀτομικὲς ψυχές, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξη.

Ἡ Ἀνάσταση μᾶς καλεῖ, ἐπίσης, σὲ ἐγρήγορηση. Δὲν μποροῦμε νὰ διακηρύσσουμε «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ νὰ παραμένουμε ἀδιάφοροι μπροστὰ στὸν πόνο τοῦ κόσμου. Νὰ πιστεύεις στὴν Ἀνάσταση σημαίνει νὰ γίνεσαι μάρτυράς της, ὄχι μόνο μὲ λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα.

Ἡ Ἀνάσταση μᾶς καλεῖ νὰ ἐξέλθουμε ἀπὸ τὸν ἐγωισμό καὶ τὴν ἀπομόνωση, πρὸς τὴν ἀγάπη. Καὶ ἡ ἀγάπη, μέσα σ' ἕναν συντετριμμένο κόσμο, λαμβάνει πάντοτε συγκεκριμένη μορφή· μέσα στὸ ἔλεος, μέσα στὴν δικαιοσύνη, μέσα στὴν ἀλληλεγγύη πρὸς ἐκείνους ποὺ πονοῦν.

Τὸ νὰ ὁμολογεῖ κανεὶς, λοιπόν, τὴν Ἀνάσταση σημαίνει νὰ ὑψώνει ἀντίσταση ἐναντίον καθενὸς ποὺ ἀρνεῖται τὴν ζωὴ.

Σημαίνει νὰ ἀντιτίθεται στὴν ἐμπορευματοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, μέσω τῆς διακινήσεως προσώπων.

Σημαίνει νὰ ἀντιστέκεται σὲ συστήματα ποὺ συντρίβουν τοὺς φτωχοὺς.

Σημαίνει νὰ ὑπερασπίζεται τὴν ἀξιοπρέπεια κάθε προσώπου, ἀνεξαρτήτως τάξεως, φυλῆς ἢ καταστάσεως.

Σημαίνει νὰ γίνεται, ἔστω καὶ λίγο, φορέας τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ, μέσα στό

σκότος.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μὲ τὴν χαρακτηριστικὴ του παρρησία, μᾶς προτρέπει: «Ἄν δὲν μπορεῖς νὰ βρεῖς τὸν Χριστὸ στὸν ζητιάνο ποῦ βρίσκεται στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας, δὲν θὰ Τὸν βρεῖς οὔτε στὸ Ποτήριο».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ συνέπεια τῆς Ἀναστάσεως. Ἐκεῖνος ποῦ ἀνέστη εἶναι παρὼν στοὺς ἐλαχίστους ἀδελφοὺς μας.

Καὶ ὅμως, ἀκόμη καὶ ἐνῶ ἀναλαμβάνουμε εὐθύνη, δὲν χάνουμε τὴν ἐλπίδα. Διότι ἡ Ἀνάσταση δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δική μας δύναμη· εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ ποῦ ἔχει ἤδη συντελεσθεῖ. Δὲν σώζουμε τὸν κόσμο μὲ τὶς δικές μας προσπάθειες· μετέχουμε στὴν σωτηρία ποῦ ἔχει ἤδη δοθεῖ ἐν Χριστῷ.

Ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ χαιρετοῦσε ὅλους μὲ τὰ λόγια: «Χριστὸς ἀνέστη, χαρὰ μου!» Ἔβλεπε τὴν Ἀνάσταση, ὄχι ὡς ἰδέα, ἀλλὰ ὡς ζῶσα πραγματικότητα, ποῦ μεταμορφώνει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο βλέπουμε κάθε πρόσωπο, κάθε στιγμή.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μήνυμα ποῦ καλούμεθα νὰ μεταφέρουμε μέσα στὸν σύγχρονο κόσμο, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὸν θάνατο, ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὸ μῖσος, ὅτι ἡ ἀξιοπρέπεια εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση, ὅτι ἡ ἐλπίδα εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὴν ἀπόγνωση.

Καλούμεθα νὰ ζοῦμε ὡς ἄνθρωποι τῆς Ἀναστάσεως, ὄχι ἀγνοώντας τὰ τραύματα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ εἰσερχόμενοι μέσα σ' αὐτὰ, μὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν συναντᾶτε πόνο, νὰ θυμᾶστε τὸν Σταυρό.

Ὅταν συναντᾶτε ἀπόγνωση, νὰ θυμᾶστε τὸν κενὸ τάφο.

Ὅταν συναντᾶτε ἀδικία, νὰ θυμᾶστε ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ὅτι ἡ Βασιλεία Του ἔχει ἤδη ἀρχίσει.

Ἡ κίνηση ἀπὸ τὴν θυσία πρὸς τὴν Ἀνάσταση δὲν εἶναι μόνον ἡ ἱστορία τοῦ Χριστοῦ· εἶναι ἡ ἀπάντηση στὶς βαθύτερες κρίσεις τῶν καιρῶν μας.

Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σουηδίας κ. Κλεόπα κατὰ τὸ 12ο Σεμινάριο Κατηχομένων - Ἱερὸς Καθεδρικός Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Στοκχόλμης, Πέμπτη, 16 Ἀπριλίου 2026